

רעיתון

עלון קהילת רעים
מודיעין - מכבים - רעות
והסביבה

גיליון מס' 50

א' תמוז התשפ"ה
27 ביוני 2025

IRAN

יעוד קהילת רעים

קהילת רעים הינה קהילת חיים גיאוגרפית, יהודית, חילונית והומניסטית. יעוד הקהילה לחזק את תחושת השייכות ולהיות בית המאפשר מרחב ובמה לפעילויות חברתיות וקהילתיות, המקנות ערך ומשמעות לחברותיה וחבריה, תוך מחויבות לערכים חילונים דמוקרטים ברוח התרבות היהודית ישראלית.

מובילים בקהילה:

מוביל הקהילה: הרב אייל ישפה

צוות מוביל: אייל ישפה, גילה אלון, ערטל רילסקי, רון בן יעקב, נירה בן ישראל, יונתן אלתר, רותם ויצמן גזברית: ערטל.

ועדת ביקורת: רון בן יעקב, נירה בן ישראל

קבלות שבת - נירה בן ישראל

שיח רעים - אייל ישפה

צוות חגים - גילה אלון, שרה'לה אורן, הדסה זילברמן-אבירם

אתר אינטרנט - ערטל רילסקי

תכנים לאתר - נעמי סיון

עלון הקהילה - יונתן אלתר

לוגיסטיקה - גילה דגן

ערבי הרצאות - חיה ישפה

עיצוב - מיכל ישפה

מועדון קריאה - נירה בן ישראל וערטל רילסקי

"נעים להכיר" - ליאורה לינצ'בסקי, חיה ישפה וירדנה פיינמסר

מפגשים עם אומן/ית - ציפי קריזלמן

פייסבוק- יוסי וונש

קפה רעים - ערטל רילסקי, נירה בן ישראל ומיכל ישפה

סוף והתחלה

ויסלבה שימבורסקה

אחרי כל מלחמה

מישהו חייב לנקות.

סדר כלשהו

הרי לא יתרחש מעצמו.

*

מישהו חייב להדף את עיי החרבות

אל צדי הדרכים,

כדי שיוכלו לעבר בהן

עגלות מלאות מתים.

*

מישהו חייב לבוסס

בטיט ובאפר,

בקפיצי ספות,

שבגרי זכוכית

וסמרטוטים מדממים.

*

מישהו חייב לגרר קורה

כדי לתמוך בקיר,

להתקין זכוכית בחלון

ולקבע דלת על צריה.

*

זה איננו פוטוגני

ומצריך שנים ארוכות.

כל המצלמות נסעו מכבר

למלחמה אחרת.

את הגשרים צריך בחזרה

ואת תחנות-הרכבת מחדש.

השחורים יקראו לגזרים

מרב הפשלה.

מישהו ומטאטא בידו

עוד נזכר איך היה.

מישהו מקשיב

ונד בראש שלא נתלש.

אך כבר בסביבתם

יתחילו להסתובב כאלה,

שזה ישעמם אותם.

*

מעת לעת מישהו עוד

יחפר מתחת לשיח

טעונים אכולי-חלודה

ויעביר אותם לערמת השירים.

*

אלה שידעו

מה התרחש כאן ומדוע,

חייבים לפנות מקום לאלה

שיודעים מעט.

ופחות ממעט.

ולבסוף, שום דבר.

*

בעשב, שכסה

את הסבות והתוצאות,

מישהו חייב לשכב לו

עם שבלת בין שניו

ולבהות בעננים.

*

(מפולנית: רפי וייכרט)

ריבוי זרמים ביהדות ברכה או קללה *אייל יפה*

- המשנה והתלמוד היו פסגה דיאלוגית המשקפת מתינות והקשבה לדעות ותפיסות שונות.
- בתי כנסת בגליל במאות החמישית עד השביעית לספירה הציגו את גלגל המזלות ואת אל השמש, הליוס.

תור הזהב של יהדות ספרד מאופיין ביצירות רבות כמו ספר הכוזרי של ריה"ל ומורה נבוכים של הרמב"ם. וכמובן גם שיריהם של רבי יהודה הלוי ואיבן גבירול.

בשירתם של איבן גבירול ויהודה הלוי ניכרת התרבות המוסלמית שבתוכה חייתה יהדות ספרד. ניתן לראות זאת במבנה השירה, בחריזה, בתכנים בהם בחרו אותם משוררים לעסוק, ועוד.

הרמב"ם, בחיבורו "מורה נבוכים", הושפע הן מפילוסופים מוסלמים מזרם המועתזילה כמו אבן-בג'ה והן מאריסטו היווני.

בתי כנסת באירופה בימי הביניים נבנו על ידי נוצרים בארכיטקטורה נוצרית. מעבר הבימה ממרכז בית הכנסת לקצהו בוצע כהעתק מתוך התרבות הנוצרית האירופאית, והסיט את הדגש מן התפילה לדרשה.

המנהג לשחק בחץ וקשת בל"ג בעומר, כמו גם המנהג לשחק בסביבונים בחג החנוכה נולדו על בסיס משחקים דומים בקרב הסביבה הנוצרית באירופה. מנהג דמי חנוכה נולד ככל הנראה מתוך חגיגות הכריסטמס אצל הנוצרים. גם ההתחפשות בפורים הייתה ככל הנראה תגובה לקרנבלים מקומיים שנערכו גם הם באותה תקופה באירופה.

העולם היהודי התאים עצמו תמיד למציאות שהייתה סביבו. הוא התפתח בעזרתה ותרם להתפתחותה של התרבות בה שכן. קשרי הגומלין הללו בין התרבויות השונות הן סם החיים של הציוויליזציה האנושית. וכך התפתחנו אנחנו יחד ובמקביל לעולם שסביבנו. הדוגמא הבולטת להשאלה תרבותית שביצעו הנוצרים כתגובה למנהגים יהודיים היא השבת.

אנחנו, היהודים החילוניים, הם יורשיה הטבעיים של עולם היהדות כפי שאנו מכירים מלפני הגעת המודרנה. היהדות מעולם לא קפאה על שמריה. היא התפתחה והתעצבה מתוך דיאלוג מתמיד עם התרבויות הסובבות אותה. מצב זה נכון ליהדות מראשיתה בימי המקרא ועד לימינו אנו. התנ"ך גדוש בדוגמאות שכאלה. להלן כמה מהן:

- סיפור נוח והמבול מבוסס על סיפור מיתולוגי שמופיע בעלילות גילגמש, ונמצא בתרבויות נוספות במזרח הקדום.
- סיפור הבריהא בספר בראשית מזכיר מקבילה קדומה יותר בתרבות הבבלית (אֶנוֹמָה אֵלִיש).
- סיפור משה בתיבה מבוסס על סיפור עתיק הרבה יותר על המלך סרגון האכדי, מייסד האימפריה האכדית.
- סיפור שמשון הגיבור מופיע, גם אם באופן מעט שונה, בעלילות גילגמש, ואילו שמו "שמשון" הלקוח מהשמש, מרמז על מיתוסים כנעניים קדומים.

גם במהלך בית שני אנו נתקלים בהשאלות תרבותיות רבות.

- תפיסות השטן והעולם הבא הגיעו אלינו ככל הנראה מן התרבות הזורואסטרית בפרס.
- השפעות ההלניזם ניכרו בימי החשמונאים. גם בשמות המלכים וגם, למשל, קיומו של הגימנסיון בירושלים.

לאחר חורבן בית המקדש היהדות עברה מהפיכה רבת. הצדוקים שהיוו את ההגמוניה השלטת נעלמו למעשה, והפרושים, שהיו מיעוט בעם טרם החורבן, הם אלו שהנהיגו את העם. מתוך המשנה אנחנו עדים להשפעות יווניות ורומיות:

- ערים בא"י נבנו בהתאם לחוקים רומיים.
- רעיון ליל הסדר ניהל דיאלוג עם הסימפוזיון היווני.

מהפכת החילון הגיעה למערב אירופה בסוף המאה ה-18. למזרח אירופה היא הגיעה רק בתחילת המאה ה-19. מהפכה זו זיעזעה את אירופה כולה ובתוכה גם את הממסד הרבני בעולם היהודי. חברו לזעזוע העמוק הזה מספר גורמים:

- מקצועות חופשיים כמו הוראה, עריכת דין ורפואה התפתחו במהירות. פתאום הרב לא היווה עוד מקור סמכות בשורה ארוכה של נושאים. חולים, למשל, העדיפו חוות דעת של רופאים על פני דעה רבנית. כך גם כשנזקקו ליעוץ משפטי היה נכון יותר לפנות לעורך דין, ועוד...
- המהפכה התעשייתית הביאה לתופעה של עיור – צעירים רבים עזבו את העיירה היהודית ועברו לעיר. בעיר, בניגוד לעיירה, לא הייתה קהילה והסמכות הרבנית שכללה בעבר את כל מעגלי החיים בתוך הקהילה הסגורה, הפכה לבלתי רלבנטית בעיר הגדולה.
- בעיר הגדולה עבדו צעירים רבים בתעשייה. התעשיינים דרשו שבית החרושת יעבוד שבעה ימים בשבוע. היעלמות אימת הרב מחד והצורך בפרנסה מאידך, הביא את אותם צעירים לעבוד גם בשבת ולאט לאט לזנוח את הפרקטיקות הדתיות.

במערב אירופה התפתחה תפיסה שהדת מופרדת מהמדינה והיהודים יכולים לקיים את הפולחן הדתי שלהם מבלי לפגוע בזיקתם למדינה. הם נדרשו לוותר על סממנים חיצוניים ועל ההסתגרות בקהילה, ובתמורה לכך הפכו לאזרחים שווי זכויות. יהודים בצרפת ובגרמניה הזדהו כצרפתים בני דת משה וגרמנים בני דת משה בהקבלה. כלומר, הם ויתרו על המימד הלאומי של יהדותם.

במזרח אירופה, המצב היה שונה. בניגוד למערב אירופה, במזרח אירופה, תחת האימפריה הרוסית, לא הייתה אפשרות ליהודים להיות אזרחים שווי זכויות ולהשתלב במוסדות המדינה. האימפריה הרוסית דיכאה את השאיפות הללו לאורך המאה ה-19 ומתוך כך בניגוד למערב אירופה, שבה יהודים ויתרו על המימד הלאומי של היהדות, הרי שבמזרח אירופה דווקא המרכיב הלאומי נכח מאוד.

עד לפני כשלוש מאות שנים כל הזרמים שאנו מכירים ביהדות כיום, לא היו קיימים. לא היו יהודים חילוניים

ולא היו יהודים דתיים. כולם היו פשוט יהודים. מסוף המאה ה-18 ועד תחילת המאה ה-20 צמחו זרמים רבים וחדשים בעולם היהודי במנעד רחב מאוד החל מיהודים חילוניים בצד אחד של המפה ועד ליהודים אולטרה-אורתודוקסים בצידה האחר. כל זרם הגיב למודרנה באופן אחר. רוב הזרמים פעלו באופן דומה לאופן בו פעלו יהודים לאורך הדורות מתוך דיאלוג עם הסביבה. הזרם האולטרה אורתודוקסי, החרדי, הוא החריג מכל הזרמים והחלטתו להקפיא את המצב, החלטה שעומדת בעינה עד היום, יותר ממאתיים שנה אחר כך, היא החלטה תקדימית שאין לה אח ורע בהיסטוריה היהודית.

כיום, מאתיים שנה ויותר למהפכת החילון מצבנו, היהודים החילוניים, השתנה ללא הכר. הספרות הענפה והמאמרים הרבים שנכתבו במאתיים השנים האחרונות על ידי, אודות ועבור יהודים חילוניים מעשירים מאוד את עולמנו הרוחני. תפיסת היהדות כתרבות, מורשתו של אחד העם, מאפשרת לנו לחגוג את היהדות ולשמור על עולם הערכים שלנו.

במובנים רבים, דווקא היהדות החילונית מקיימת את הדיאלוג המשמעותי ביותר עם המקורות הכתובים וזאת משום שאין עליה מגבלות של מסורת או הלכה. כריבוניים, יכולים יהודים חילונים הומניסטים להחליט בחופשיות אלו מנהגים ותפיסות הם מעוניינים לשמר ואלו לדחות. הגמישות הזו מאפשרת ליהודים חילונים להתאים עצמם לסביבה המשתנה בקלות וללא עכבות. יחד עם זאת יש להיזהר שלא לשפוך את התינוק עם המים. כדברי ברל כצנלסון:

“דור מחדש ויוצר איננו זורק אל גל האשפה את ירושת הדורות. הוא בוחן ובודק, מרחיק ומקרב ויש שהוא נאחז במסורת הקיימת ומוסיף עליה, ויש שהוא יורד לגלי גרוטאות, חושף נשכחות, ממרק אותן מחלודתן, מחזיר לתחייה מסורת קדומה, שיש בה להזין את נפש הדור המחדש. אם יש בחיי העם משהו קדום מאד ועמוק מאד, שיש בו כדי לחנך את האדם ולחסן אותו לקראת הבאות, האם יהא בזה ממידת המהפכה להתנכר לו?”

ריבוי הזרמים היהודיים מהווה ברכה בעושר ובמגוון שהוא מאפשר לנו. יש דרכים רבות ומגוונות לחגוג את יהדותנו. ככל שהמגוון יהיה עשיר יותר יוכל כל אחד למצוא בקלות רבה יותר את מקומו בתוך העולם היהודי.

שידוכים ברקע הבאר זיכר שרה'יה אורן

"שידוכים ברקע הבאר" הינו חלק מסדרת המאמרים "עוד לא דיברנו על אהבה" (תורת האהבה של נאות קדומים)

המקום בהפעלת באר המים שהיתה מכוסה בדרך של שגרה **באבן גדולה וכבדה**, כרכוש ציבורי המצריך שותפות מלאה. להלן הוראות ההפעלה: "וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם וירא והנה באר בשדה... כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן גדלה על פי הבאר ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר למקמה" (בראשית כ"ט א-ג). בהמשך הסיפור, לאחר התוודעות לרועים שמילאו בינתיים את המקום חווה יעקב את המפגש הראשון עם רחל. אין ספק כי היתה זו **אהבה ממבט ראשון** אשר הובילה את יעקב לרצף ייחודי של שלוש ואפילו ארבע פעולות יוצאות דופן, פעולות שנשענו, קרוב לוודאי, על רמת האדרנלין הגבוהה ששטפה, אותה עת, את נפשו ובעיקר את גופו, מבלי שהיתה לו כל שליטה על כך: כוח ייחודי **להרים לבדו את האבן הכבדה** שכיסתה את הבאר באופן שאינו מקובל על פי חוקי המקום; **השקיה זריזה של העדר כולו** קבל-עם ורועים, עוד בטרם הציג יעקב את עצמו, ומיד אחר כך **נשיקה ראשונה ופומבית לרחל**. אין תמה כי שורה של פעולות אלה אשר נגרמו מהתרגשותו הרבה, הובילו בהמשך **לפורקן אנושי מובן של בכי**, קרב לוודאי של שמחה: "ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן... ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את צאן לבן אחי אמו וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבן" (בראשית כ"ט י). מכאן ברורות לנו מילותיו הנפלאות של המשורר עלי מהר שכתב את השיר המרגש "אחכה", אודות על ייסוריו המפותלים של יעקב שכה ביקש לעצמו לממש את אהבתו לרחל:

כי האבן לא היתה כבדה אז בשדה
כשפגשתי בך הו רחל... (מתוך: אחכה) עלי מהר
ללחן של מיקי גבריאלוב

זיווג, עניין של גורל או בחירה – מי ידע?

תחנה נוספת המובילה לסיפורי אהבה נוסף נעשה בצל עצי תמר, הָרָם בין עצי ארץ-ישראל; התמר קיבל במורשת העברית סמליות כפולה; **סמל לארץ ישראל**

ועוד רז אחד לך אַתְּוָה :
נפשי נשָׁרְפָה בְּלִהְבָה;
אומרים, אֶהְבֶּה יֵשׁ בְּעוֹלָם-
מה-זאת אֶהְבֶּה?
(מתוך: "הכניסיני תחת כנפך"/ ח.נ. ביאליק)

רקע מיוחד לכמה מפגשים שהולידו סיפורי אהבה מיוחדים מהווה **בור המים או הבאר**, הנראים שניהם, בדרך כלל, דומים מבחוץ. הסיבה לכך היא העובדה כי אל הבאר או הבור הגיעו בדרך כלל הנערות, שנשיאת מים היתה בין תפקידיהן של הנערות בימים קדומים. כך למשל מדגים לנו סיפור של שאול שיצא לחפש את אתונות אביו והגיע יחד עם נערו לעיר בה נמצא הנביא, על מנת לקבל ממנו עצה שבסופו של דבר הביאה להמלכתו למלך: "המה עלים במעלה העיר והמה מִצָּאוּ נְעוּרוֹת יִצְאוֹת לִשְׂאֵב מִיָּם" (שמואל א ט י"א). דוגמא בולטת אחרת מספרת אודות המפגש המיוחד שבין עבד אברהם לרבקה, כאשר נשלח על ידי אברהם לשליחות מורכבת של מציאת אשה ראויה ליצחק: "הנה אנכי נָצַב על עֵין הַמַּיִם וּבָנוֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יֵצְאוּ לִשְׂאֵב מִיָּם וְהָיָה הַנֶּעֱרָ אֲשֶׁר אָמַר אֵלַי הִטִּי נָא כֶּדֶף וְאָשְׁתָּה וְאָמַרָה שְׂתֵּה וגם גִּמְלִיךָ אֶשְׁקָה אֹתָהּ הַכֹּחֶת לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק" (בראשית כ"ד י"ג)

אנו נתמקד בסיפור אהבה מרגש במיוחד שהתרחש אי-שם בחרן הצפונית, עת יעקב הנרדף על ידי אחיו נושא את רגליו ובורח למחוזות חיוו של דודו, לבן, בנימוק של חיפוש אשה שאינה מבנות הכנענים המקומיים. בין השאר, אנו למדים על מנהגי

וְרָאֲתָה אוֹתוֹ בְּחֹרֶר.
אָמְרָה לוֹ: מִי אַתָּה וּמִי הֵבִיאָךָ לָכָאן? אָמַר לָהּ: יְהוּדִי
אֲנִי מִבְּנֵי עַכְוָ, וְעוֹף הֵבִיאֲנִי לָכָאן.

מדליה שלישית בסדרת מדליות "סיפורים מספרים.
הועדה הממשלתית למטבעות ולמדליות תשס"ח 2008

מה עשתה?

לקחתו והביאתו לחדרה, והלבישוהו והרחיצוהו
וסכוהו ונתתיה מאד עד שאין כמותו בכל גבול
ישראל, ואהבתו הבחורה בלבה ובנפשה. והיה
הבחור חריף ומפלפל וממלח וסופר.
יום אחד אמרה לו: רוצה אתה לקדשני? אמר
לה: הלאי! מה עשה? הקיז דם וכתב לה כתבה
ומהר מדמו, וקדשה ואמר: עד ה' היום ועדים מיכאל
וגבריאל. נתעברה ממנו.

כשראו אותה הזקנים מעברה, אמרו לה: כמדמה
לנו שאת מעברה. אמרה להם: הן. אמרו לה: וממי
נתעברת? אמרה להם: מה לכם לדעת? נפלו פני
הזקנים, שהיו מתראים משלמה המלך, ושלחו אליו
לבוא אליהם.

נכנס שלמה בספינה ובא אליהם. ואמרו לו: אדוננו
המלך, כך הדבר, ואל ישים אדוננו בעבדיו עוון.
כששמע שלמה קרא לבתו ושאל לה על הדבר.
אמרה לו: בחור אחד הביא לי הקדוש ברוך הוא יפה
וטוב, תלמודי וסופר, וקדשני. קראה לבחור ובא לפני
המלך והראה לו הכתבה שקתב לבתו, ושאל לו
המלך על אביו ואמו ועל משפחתו ומאיז עיר
הוא. והבין מתוך דבריו שהוא אותו שראה במדל,
ושמח שמחה גדולה ואמר: ברוך המקום שנותן
אשה לאיש (שלמה בובר במבוא למדרש תנחומא,

וילנה תרמ"ה) #

על תמריה המשובחים המוכרים כבר מימים קדומים
ועד ימינו אנו, וגם סמל לניצחון, סמל מוכר גם
בתרבויות אחרות; בנצרות, לדוגמא, קבלו את פניו
של ישוע עם הגיעו לירושלים בכפות תמרים; ועוד
שנים לפני כן בתרבות היוונית, כאשר אלת הניצחון,
האלה ניקי, אוזנת כף תמר ברבים מפסליה. בשיר
השירים מסמל התמר יופי מתובל במידה רבה של
ארוטיות, בעיקר כאשר מכבדי התמרים בשלים
וקוראים לגודד (קטיפת תמרים מכונה – גדיד) לאחוז
בגזעו, לטפס עליו ולאחוז באשכולות המפתים: "זאת
קומתך דמתה לתמר ושדיך

לאשכולות. אמרתי אעלה בתמר אחזה בסנסניו"
(שיר השירים ז ח).

תמר הוא עץ דו-ביתי, הווה אמור קיים עץ שהוא
זכרי בלבד והפרחים שלו מכילים אך ורק אבקנים
וגרגרי אבקה, ולעומתו עץ אחר פרחיו רק נקביים
המה. הרוח נושאת את גרגרי האבקה מן העץ הזכרי
אל הפרחים הנקביים ובכך מתרחשת הפרייה.

המדרש הבא בא לחזק מידע בוטני זה, אך מביא עמו
גם בשורה ל happy end - וגם אם הוא רחוק, בוא
יבוא! "מעשה בתמרה אחת שהיתה עומדת

בחמתן ולא היתה עושה פירות. עבר דקלאי אחד
וראה אותה ואמר: תמר היא צופה מיריחו. כיון
שהרכיבו ממנו מיד עמדה ועשתה פירות ("לפי:
בראשית רבה מ"א א)

גובהו הבולט של התמר מזכיר אגדה שבמרכז
עומד מגדל גבוה וקשה להשגה. אגדה זו מובילה
לדין פילוסופי העומד בהכרעה שבין בחירה לגורל,
מי קובע יותר?

"מעשה בשלמה המלך שהיתה לו בת יפיפה שאין
כמותה בכל ארץ ישראל. הביט במזלות מי בן זוגה
ומי ישאנה, וראה שהוא עני אחד ואין בישראל עני
כמותו. מה עשה? בנה מגדל גבוה בים והיה מקיפו
מכל רוחותיו מסביב. נטל בתו ונתן אותה באותו
מגדל הגבוה, ועמה שבעים סריסים מזקני
ישראל. ובמגדל לא עשה פתח, שלא יכנס אדם בו,
ונתן בו צידה הרבה. אמר: אראה פעל השם ומעשהו.
לימים... עני... יוצא בדרך בלילה, והיה ערם ויחף,
רעב וצמא, ראה נבלת שור משלכת בשדה, נכנס בה
בין צלעותיה להפיג צנתו. וכשנישן שם בא עוף גדול
ונטל אותה הנבלה ונשאנה על גג אותו מגדל על
חדר הבחורה. ושם היה העוף אוכל את בשר

הנבלה; וישב שם על הגג. כשהאיר השחר יצאה
הבחורה מחדרה ללכת הגגה, כמנהגה בכל יום,

יוסי וונש כותב, מצלם, נותן השראה

בעיניים עצומות/יוסי וונש

צילום: יוסי וונש

בעינים עצומות היא רואה עולם אחר,

אולי פשוט יותר,

כלי צבעים, בלי מסכות,

רק אמת אחת המתלחשת בחשכות.

כי לפעמים, רק קשעוץמים את העיניים

רואים הכי רחוק מכלם,

וכשאין מה להסתיר,

האור בוקע מבפנים, משלם.

שקיפות המים

שקיפות המים

בזוהרה של חמה

נותנת לי גוון

של שלווה

ונפש חפצה

לדעת אהבה

לנעת בעלון

וכמו באגדות

לא אחדל להביט

להרגיש את לבי

פועם ומרטיט

לרחף אל תוכו

של קסם צרוף

להתענג מהרגע

של מעל ולעוף

לקוות שאת

רגעי שכרון הזהב

אנצור בתוך נפשי

קרוב, קרוב

על קארמל

אבי אלבז – תקציר סיפור חיי

הוריי

אמא שלי נולדה בעיר מקנס במרוקו.

ב-1942, בהשפעת הנאציזם, פרצו בעיר מהומות נגד היהודים. יום אחד נכנסה אישה ערביה לחנות של סבא שלי מצד האימא, הייתה את סבא שלי בראשו באבן גדולה, ההוא נפצע קשה מאד ונפטר במקום. לאימא היו עוד 5 אחים ואחיות, והאירוע הזה העיב על חייה של אמא כל חייה, מה גם שבעקבות מותו של מפרנס המשפחה, רמת החיים שלהם ירדה מאד והם קוששו אוכל מהיד אל הפה. אמא עלתה לישראל ב-1949 כרווקה יחד עם משפחתה.

אבא שלי נולד במקנס ועלה לישראל כרווק ב –

1948 אחרי מלחמת השחרור, יחד עם הסבתא שלי ועם אחיו. גם אימי וגם אבי הגיעו לחיפה ממקנס במרוקו. דרכיהם נפגשו, ולאחר זמן קצר הם התחתנו וגרו יחד עם הסבתא ואחיו שגם הוא היה נשוי, בבית שעריי חיפה נטשו במלחמה בעיר התחתית בחיפה.

אני

נולדתי ב-1951 בבי"ח רמבם בחיפה, ושנה ורבע לאחר מכן אחי נולד. בשלב מסוים המשפחה עברה לטבריה לבית שעריי טבריה נטשו. בית מאבני בזלת שחורות. הבית היה על שפת הכנרת ואת המקלחת

אמא הייתה עושה לנו בקייץ בכנרת. אחרי כשלוש שנים בטבריה, אבא שלי שהיה מורה בבלפורה קיבל הצעה ללמד בבית שאן ועברנו לגור שם. אנחנו ארבעה אחים ואחות. בבית שאן סיימתי את הגן ובית הספר היסודי.

אני בכיתה א

בית ספר תיכון לא היה אז בבית שאן והוריי התלבטו לאן לשלוח אותי להמשך לימודי. הייתה אפשרות ללמוד בבית ספר אקסטרני בעפולה שזה אומר לנסוע באוטובוס מאסף כל יום הלך וחזור שעה וחצי לכל כיוון, או ללמוד בפנימייה בעין כרם ירושלים או בכפר הנוער בן שמן שהוא תיכון חקלאי.

נעורים

לשמחתי למדתי בתיכון בבן שמן. שם עברתי חוויה חברתית נפלאה עם חברים חדשים שעד היום אנחנו נפגשים וחוויתי עבודה בחקלאות. עבדתי בלול, בפלחה, במספוא, שם עשיתי רישיון לטרקטור והייתי מוביל את התוצרת עם הטרקטור מהשדה לכפר. בכפר הנוער משלבים עבודה חקלאית עם לימודים ושם עברתי את בחינות הבגרות. בתחילת שנת 1967 התקדדו השמיים, מיצרי טיראן נחסמו, נשיא מצריים גמאל עבדול נאצר ריכז כוחות בסיני ואיים על ישראל. בבית שאן לא היו אז מקלטים ובחופשת סופשבוע לפני פרוץ המלחמה, הצטרפתי לחופרי תעלות המיגון ומילוי שקי חול שהונחו בפתחי הבתים.

בעידן האין טלפונים התנדבנו לחלק פיזית צווי קריאה לחיילים. בהתחלה חלוקה בתרגול ולבסוף חלוקה אמיתית כלומר מביאים צו גיוס לבן אדם, הוא עולה למשאית צבאית ונוסעים למתגייסים נוספים. לאחר כל יום גיוס, חזרנו לבן שמן.

ב-5 ביוני, כשעבדנו בשדה, חלפו מעלינו מטוסי ח"א אחדים, ושמענו אזעקות. הירדנים פתחו בהפגזת תותחים אל נתב"ג ושמענו את הבומים היטב. אחרי מלחמת ששת הימים ירדן הצטרפה למלחמת ההתשה שנמשכה עד 1970. צבא ירדן התיר לארגוני הטרור לירות קטיושות, כמעט בכל יום על יישובי עמק הירדן וגם על העיר בית שאן. באותה תקופה לא הייתה אפליקציה של פיקוד העורף, לא היו התראות, לא היה צבע אדום. אתה הולך ברחוב, או יושב בבית, ושומע את השריקה של הקטיושות ונפילת הקטיושות בעיר. אבא שלי היה אז מנהל בית הספר ובכל יום לימודים הוא היה פותח במסדר בוקר על מגרש בית הספר. באחד הימים הוא ביטל

אבי אלבז המשך 1

את מסדר הבוקר ובאותו בוקר בשעה המיועדת של המסדר שבוטל נפלה קטיושה במרכז מגרש המסדרים. תלמידה אחת שהייתה במגרש נהרגה מרסיסי הקטיושה.

לאחר שסיימתי את לימודי בבי"ס תיכון ב-1969, ועד לגיוסי לצה"ל היו כמה חודשים בהם עבדתי כמורה ממלא מקום בכיתות ז-ח בבית הספר היסודי שבו למדתי בבית שאן. הייתי מורה צעיר, חתיך בן 18, בין מורות ומורים מבוגרים יותר והייתי שם אליל הבנות.

בתחילת שנת 1970 הוריי, החליטו לעזוב את בית שאן. במשך שנה אחת גרנו בנווה שרת ואחריה (1971) הם קנו דירה בראשון לציון ועברנו לגור בה. בינתיים עברתי מבדקי טייס. וביום הגיוס התגייסתי לקורס טייס.

צבא

באחת מחופשות סוף השבוע בקורס, פגשתי ליד בית הוריי בראשון לציון את מיכה פלדמן שהיה המדריך שלי בבן שמן ואימו הייתה שכנה של הוריי. מיכה עסק בקליטת עליה, והיה מנהל מרכז קליטה בשדרות. הוא סיפר לי שהוא בדרך לפגוש משפחת עולים שהגיעה ממרוקו וקנתה דירה בראשון לציון. הלכתי איתו, ובמהלך הביקור הכרתי נערה יפיפייה בת 16 בשם אליז. הפכנו לחברים, נפגשנו בסופי השבוע שהיו לי ביציאה לחופשות מהקורס.

לאחר כמה שנים כחברים התחתנו. לפני 3 חודשים חגגנו את "חתונת הזהב" – 50 שנות נישואים.

אני בקורס טיס

מסלול צבאי – 1970-1978 - כשנה פלוס בקורס טייס (לא סיימתי). חודשים אחדים כעוזר בקר באחת מיחידות הבקרה. קורס קציני בקרה, ואח"כ כקצין בקרה. קצין מגדל פיקוח בבסיס חצרים במלחמת יום הכיפורים. במהלך המלחמה נחתו בחצרים מטוסי תובלה שהגיעו מרפידיים שהטיסו מסיני ארונות עם חללי צה"ל שנפלו בקרבות הקשים. ח"א איבד מאות מטוסי קרב שנפגעו מטילי קרקע-אוויר, עשרות טייסים נהרגו או נפלו בשבי, חלקם הכרתי באופן אישי. לאחר המלחמה, המשכתי כקצין ניהול בבסיס רפידיים בסני.

בהמשך בבסיס מטוסי תובלה ליד נתב"ג לוד, שנתיים כקצין ניהול של טייסת מטוסי תובלה ושנתיים כקצין ניהול של יחידת תאום בין חיל אויר ליחידות הקרקע.

ב-1986 נרשמנו לשלב ב' במכבים וב-1988 בעיצומה של האינתיפאדה וחורף קר ובוצי, עברנו לבית במכבים בקצה הישוב. הנסיעה מהמרכז למכבים הייתה בכביש צר וחשוך. בישוב בתחילתו לא היו כבישים, לא מבני ציבור. לא היה בית ספר יסודי והילדים הגדולים שלנו למדו בבית ספר אזורי בבית חשמונאי. בלילות שמענו את יללות התנים, על המקום שנגזל מהם. היינו חלוצים, כמעט כמו שלב א' שהיו הראשונים להגיע למכבים ויחד עם זה, עדיין חלוצים.

באזרחות

לאחר שהשתחררתי מהצבא התחלתי לעבוד כסוכן ביטוח עצמאי. אחר כך הייתי איש מכירות מזגנים עצמאי של אלקטרה. ב-1981 עברתי למוטורולה כשכיר שזה מצב רגוע יותר מלהיות עצמאי. אחרי שמונה וחצי שנים במוטורולה (1989) עברתי לפלאפון, חברת בת חדשה של מוטורולה (ושל בזק). היינו אז כ-50 עובדים והמטרה הייתה להגיע ל-800 לקוחות (ב-2024 היו לפלאפון כ-1700 עובדים וכ-2,6 מיליון מנויים). אחרי כ-10 שנים (1999) כשאני בתפקיד מנהל אגף, היו בחברה חילופי הנהלה ותפקידים. חיפשתי את עתידי ומצאתי אותו ב"מגדל" בתפקיד מנהל מחלקת תפעול ובינוי. עבדתי שם 4 שנים ואז החלו צמצומים במערכת ועברתי לחברת UPS שילוח בינלאומי,

אבי אלבז המשך 2

כמנהל מחלקת תשתיות ובינוי וניהלתי מטעם החברה את הקמת הבניין המרכזי שלהם בנתב"ג. ב- UPS עבדתי עשר וחצי שנים ואז ההנהלה התחלפה ומבנה החברה השתנה. הציעו לי תפקידים אחרים בחברה, אבל החלטתי שמיציתי ובגיל 65 יצאתי לפנסיה. כפי שאפשר לראות אהבתי לעבוד בחברות גדולות מסודרות ויציבות. חברות שיש להן מבנה מסודר. העובדים מקבלים קורסים וסדנאות מקצועיות בארץ ובחו"ל, שמוסיפים עניין ומאפשרים קידום.

2015 אני בן 64

פנסיה

חודשים אחדים לאחר שיצאתי לפנסיה אליז סיימה 42 שנות עבודה בבנק לאומי וגם היא יצאה לפנסיה. מאז אנחנו נהנים ועסוקים יותר מאשר היינו כשעבדנו, עסוקים עם ילדינו, נכדינו, הבית, הגינה

וסיוע לאבא שלי.

הבנק שבו עבדה אליז ארגן בשנת 2004 טיול למרוקו. זו הייתה הזדמנות לבקר את משפחת אח של אמא של אליז. אשתו של האח הזה היא גם בת דודה של אמא שלי. בקיצור הוא קרוב שלנו משני הצדדים. יחד עם משתתפים אחרים בטיול עשינו יום מיוחד ליוצאי מקנס עיר הולדת משפחות אבא ואימא שלי, טיילנו בעיר, עברנו ליד הבתים שבהם התגוררו המשפחות של הוריי, ביקרנו בבית העלמין היהודי במקנס שבו נקברו הסבים שלי ועוד.. כשחזרנו לישראל אמרנו להורים שלי סעו ותבקרו בעיר הולדתכם, אמא שלי אמרה בשום פנים ואופן לא! (בגלל הטראומה מרצח אבא שלה). אימא נפטרה ארבע שנים לאחר מכן (שנת 2008). כשנה וחצי לאחר שאמא נפטרה, אבא בן ה-85 אמר לי שהוא רוצה לבקר במרוקו. ניסיתי לארגן קבוצה מבני המשפחה אבל אף אחד לא רצה. ארגנתי ויזה לשנינו וטסנו דרך צרפת כי באותה תקופה השליטון במרוקו לא אישר נחיתת טיסות ישירות מישראל למרוקו. היה טיול נפלא! אבא המשיך לגור לבד בדירה בראשון לציון, קומה רביעית בלי מעלית. אבא היה עצמאי, מתלבש, מתרחץ ואוכל לבד והוא לא הסכים ללכת לדיור מוגן או לקבל עובד זר. אנחנו האחים היינו לוקחים אותו לקניות ולבדיקות הוא היה יורד מהדירה ועולה ברגל, סיפור של כשעה לכל כיוון. בסוף נובמבר 2021 אבא נפל בבית, השכנים קראו לנו, העברנו אותו לבית חולים, הוא הפך לסיעודי ומאד לא אהב את המצב הזה ולכן אכל בקושי עד שליבו נדם לאחר כשבועיים בבית החולים.

פעילות ציבורית

מאז שהגעתי למכבים, אני פעיל קהילתי בהתנדבות, מעורב בחיי הקהילה. בהתחלה היה כאן ועד מקומי אחר כך מועצה מקומית. בסוף שנות ה-90, התעניינתי בפוליטיקה, הייתי חבר במפלגת העבודה, אחר כך בקדימה, ובשנת 2000 הצטרפתי למפלגת שינוי. בבחירות 2003 לכנסת, מפלגת שינוי זכתה ב- 35% מהקולות במכבים וכ- 30% מהקולות ברעות, וקיבלה 15 מנדטים בכנסת. בממשלה החדשה ראש הממשלה היה אריק שרון.

אבי אלבז המשך 3

אברהם פורז היה שר הפנים, **טומי לפיד** היה שר המשפטים ו**ונתניהו** היה שר האוצר. אחרי הבחירות, שרון, פורז ונתניהו החליטו לאחד רשויות בכל הארץ, ובהן לאחד את מכבים רעות עם מודיעין. היו כאן התנגדויות ומחאות אבל האיחוד יצא אל הפועל. בבחירות המקומיות באוקטובר 2003, ספקטור נבחר לראש העיר המאוחדת. הייתי מספר 2 ברשימת שינוי המאוחדת למועצת העיר, שבראשה עמד יוסי ירמיהו. בבחירות המקומיות באוקטובר 2003 רשימת שינוי קיבלה מנדט אחד מכיוון שהיה כעס גדול על שינוי שאיחדה את שלושת הישובים. וירמיהו ייצג אותנו במועצת העיר. בתחילת 2008 ירמיהו נפרד מאישתו, עזב את העיר, ואני נכנסתי כחבר מועצה במקומו. והייתי בתפקיד יו"ר ועדת הביקורת. ב 2013 הקמתי את רשימת "**מודיעין חופשית**" שחרתה על דגלה:

1. לשמור את העיר מודיעין-מכבים-רעות חופשית ודמוקרטית, עסקים פתוחים בשבתות, תחבורה ציבורית בשבתות.
2. מינהל תקין בעירייה ובמוסדות ציבור.
3. יושר ציבורי ושקיפות מלאה בפעילות העירייה.
4. גיוס לצה"ל ושוויון בנטל
5. שוויון מגדרי

6. דאגה לגמלאים
7. תמיכה בקהילה הרפורמית
8. תמיכה בקהילה הלהט"בית

בבחירות המקומיות ב- 2013 הרשימה קיבלה מנדט אחד ואני ייצגתי את מודיעין חופשית במועצת העיר. בבחירות המקומיות ב - 2018 הרשימה התחדשה עם חבר'ה צעירים וקיבלנו 3 נציגים במועצת העיר. בכל 10 השנים שלי כחבר מועצת העיר, הייתי באופוזיציה. הגשנו עתירות ושאלות. כיו"ר ועדת הביקורת עשיתי מלאכתי נאמנה הגשתי הצעות לסדר, שאלתי, חקרתי ותקפתי כשהיה צריך אבל תמיד עשיתי את זה ביושר ובשיקולים ממלכתיים. בקדנציה הראשונה הייתי יותר אופוזיציונר תקיף מאשר בקדנציה השנייה שבה הייתי רגוע יותר והסתדרתי עם ראש העיר וצוותו. גם בבחירות המקומיות שהיו אמורות להתקיים בסוף אוקטובר 2023, ונדחו לסוף פברואר 2024, מודיעין חופשית קיבלה 3 נציגים במועצת העיר.

ממרום גילי

בראייה ממרומי גילי אל העבר, אני שמח על כל המסע המגוון שלי כילד, כנער, בתיכון, בצה"ל ובתפקידים המגוונים במגזר העיסקי שהיו עבורי מסע מעניין וחשוב שבהווה מאפשר לי ליהנות מהחלק השני של החיים, מהפנסיה, ומהמשפחה שלי, בבריאות טובה לכולנו.

הבשמים שטיפחו לעבודת הקורבנות בחודש תמוז

עד לפריצת החומה ג'יזה אלון

חודש תמוז, הרביעי במניין חודשי השנה לפי המסורת המקראית (המתחילה בניסן), הוא חודש קיץ טעון במשמעויות היסטוריות ודתיות. חודש זה הפך סמל לאבלות על חורבן ירושלים, ובפרט לזיכרון אחד האירועים המכוננים שהובילו לחורבן בית המקדש השני: פריצת חומות ירושלים בידי הרומאים ב"ז בתמוז.

י"ז בתמוז אינו רק יום לציון אירוע צבאי, אלא מועד טעון במובן הדתי. חז"ל ציינו חמישה אסונות שאירעו בתאריך זה לאורך ההיסטוריה ובהם: שבירת הלוחות על ידי משה בעקבות חטא העגל, ביטול קרבן התמיד בבית המקדש, שריפת ספר תורה בידי אפוסטמוס, והעמדת צלם בהיכל (תענית כ"ו ע"ב). רשימה זו יצרה תודעת שבר רוחני ותרבותי וממקדת את תאריך י"ז בתמוז כציון דרך במסלול השבר הלאומי. על אף זאת עבודת הקודש בבית המקדש - עבודת הקורבנות, הכהונה, והפולחן נמשכו עם ההפרעות הקשות. חז"ל מציינים במסכת תענית (כ"ו ע"ב) שב-י"ז בתמוז "בוטל התמיד" - כלומר, פסקה עבודת הקורבנות היומית, שהייתה הליכה של עבודת המקדש. עד אז המשיכו לדאוג גם לבשמים לקטורת. מכיון שחודש תמוז הוא חודש חם הכנת הקטורת היתה מהציפורן שהוא כנראה סוג של צדפה וחלבונה שפורח בתקופה צחיחה עד יוני.

ציפורן

סממן קטורת יחיד שהופק מבעל חיים ולא מעולם הצומח. מכיון שהופק מבעל חיים ימי הוא אינו מוגבל לעונת השנה וניתן להפיק אותו גם בחודשי הקיץ החמים. הצעות זיהוי רבות ניתנו לסממן הזה ("שחלת" בלשון התורה, אך בכל מקרה אין הוא קשור כלל לתבלין המכונה "ציפורן" בימינו). דומה שהזיהוי הקדום והמבוסס ביותר - onycha מופיע בתרגום השבעים ומאוחר יותר אצל רס"ג והרמב"ם בשם הערבי "אט'פאר טיב". התרגום המילולי הוא "ציפורני הבושם". מבדיקה בספרי הרוקחות והרפואה היווניים והערביים עולה שהכוונה למיני רכיכות ימיות שכאשר מייבשים אותן ושמים אותן בקטורת הן מדיפות ריח ניחוח. הרמב"ן כתב:

"והשחלת - ציפורן יוצא מן הים" (מסכת כריתות ו', ל"א; ירושלמי, מ"א, ד'). הרב יוסף קאפח טען שהציפורן אינה באה מיצור חי והיא סממן מן הצומח. הבעיה העיקרית בזיהוי השחלת ציפורן היא העובדה שהרכיכה היא בעל חיים טמא ואין להניח שניתן היה להקטירה במקדש. לפי ההשערה המקובלת ביותר, הרכיכה היא מהמין Onycha (אונחיקה). רכיכה הגדלה בים התיכון ובים האדום, ולקונניה שלה מכסה קטן בעל חריצים דקים מאורכים. "מכסה הגולל" סממן קטורת ייחודי, שאינו מוזכר בשום מקום אחר בעולם העתיק. אולי הכוונה למכסה הקרני שנותק מגוף הרכיכה לאחר השרייה ממושכת במים חמים ושטיפה יסודית בסבון (בורית) לצורך הסרת שאריות הרכיכה המתה וריח הלואי שלה.

Onycha

חלבונה

יהודה פליקס זיהה את החלבונה עם **ferula** **galbaniflua, galbanum**, מין של כלך, עשב רב-שנתי גבוה ובולט ממשפחת הסוככיים. החלבונה פורח עד יוני בתקופה יחסית צחיחה של השנה. גבעול-הפריחה היבש נותר עומד משחיר ובולט בשטח במשך כל הקיץ. מאז ימי קדם, שרף של מיני כלך שימש בקיץ לקטורת ולמטרות רפואיות. הוא נאסף בחודשים היבשים והחמים, כדי שרטיבות ולחות לא יהרסו אותו. השרף המופרש בצורה מעובה של טיפה, נחשב לעדיף על שרף נוזלי שזורם

המשך בעמוד הבא

כלך

כלך תפוחית

בשמים לעבודת קורבנות - המשך

מטה עד שמתקשה בחשיפה לאוויר לצורת לטקס דביק המשנה את צבעו לאדום-חום. השרף הופק בדרך כלל מהגבעול או השורש התחתון, כאשר שרף השורש הוא חזק ומשובח יותר מזה של הגבעול. האפשרות לנצל את הצמח לקטורת נבעה מהיותו רעיל ושאינו נאכל על-ידי יונקים, ריחו מזדהיר את הבהמות מאכילתו. הצמח מתרבה ומשגשג בשדות מרעה ונותר ללא תחרות. השרף עצמו הוא חומר צמיג וקשה ("סטרומין" stromin), המכיל פנולים¹, סטרולים² ואלקלואידים³, המהווים את החלק הרעיל שלו.

בשדות שבהם הפיקו את שרף הכלך המצוי (Ferula communis), סולקו האבנים והאדמה מסביב לשורש. מתחת לשורש נחפרה מחפורת קטנה ובתוכה הונחו מספר אבנים חלקות ושטוחות לאיסוף השרף שנפלט. בשורש החשוף נקדח חור קטן בעזרת כלי חד. החיתוך נעשה עמוק כדי להבטיח לחץ זרימה יציב של השרף.

הרמב"ם הביא מספר דעות נוספות לזיהוי החלבנה; 'אלמחלב - חומר שהכינו מזרע עץ המחלב (Prunus mahaleb), מין של שזיף. מהפרי הוציאו את הגלעינים (הזרעים) וטחנו לאבקה גסה. למחלב יש ריח חזק ומרוכז, ולכן השתמשו בו בכמות קטנה. זיהוי נוסף לחלבונה 'אלמיעה' - לבנה רפואי והוא אפשרי יותר לפי שכבר התלמוד באר שהחלבנה ריחה חריף ורע והוא רעיל מאוד (מסכת כרתות א' א' תרגום הר"י קאפח משנת תשל"א). הוא נחשב לסממן הקטורת בעל הריח הרע ביותר. בגמרא מוסבר, שצירוף החלבנה לסממני הקטורת האחרים הוא משל לצירוף פושעי ישראל לציבור הקדוש. רש"י כתב שלחלבנה היה ריח רע שאיחד גם את החוטאים עם שאר עם ישראל ושגם הם חלק מהכלל. המשמעות של סממן החלבנה בקטורת הוא ייצוג של הצדדים הפחות נעימים של חלקי העם, הרעים והחוטאים. עם זאת, היא גם מזכירה לנו, שאנשים עם צדדים אלה הם חלק מהחיים. הרמב"ם והרס"ג זיהו את החלבנה עם השרף של עץ שמצוי בקפריסין והוא קרוי "ליקוידאמבר מזרחי" ונקרא בערבית מיעה.

¹ תרכובות אורגניות ארומטיות. לפנול מבנה של פחמנים המסודרים בטבעת אליה קשורה קבוצת OH, והיא קבוצה פונקציונלית חשובה בתרכובות אורגניות רבות.

² סטרולים הם ליפידים (שמנים) הבנויים מארבע טבעות קשיחות של פחמן ומכילים לפחות קבוצת OH אחת.
³ אלקלואידים הם קבוצה של תרכובות אורגניות המכילות בסיס חנקני, המהווה את החלק הרעיל של הצמח.

רס"מ (במיל) איתי פרי ז"ל

איתי בנם של אהובה ונתן. נולד בתל אביב ביום כ"ט באלול תשמ"ז (23.9.1987), ערב ראש השנה תשמ"ח. אח לנטע, עומרי ונועה. כשהיה בן ארבע, עבר איתי עם משפחתו ליישוב רעות, ושם גדל והתחנך. ילד מאיר פנים וכחול עיניים, חד לשון וחייכן, שניחן בחוש הומור ורוח שטות. חכם, רגיש לזולת ואהוב מאוד על בני משפחתו וחבריו.

במלחמה האחרונה איתי היה קשר פלוגתי בגדוד 8111 חטיבה 5 הוא נהרג בקרב ברצועת עזה. בכ"ז בכסלו התשפ"ד, 10 בדצמבר 2023 בן 36 בנפלו. בין חפציו של איתי, שהוחזרו למשפחתו, נמצאה תמונה שלו במדים, כשהוא מחייך חיוך רחב ואוחז בידו ציור של בנו הבכור, עידו, ובו לב גדול בשלושה צבעים, ומשפט שנכתב באותיות דפוס גדולות: "אני אוהב אותך, אבא, אני מתגעגע ומקווה שלא תיפצע". את התמונה הזאת, החזיק איתי בכיסו לאורך הלחימה.

איתי לב ענק / יאיר שרן

בעבורה של עיר גדל לב ענק
תמיד חיה תמיד צחק
לב רחב אוהב שומע
לב מפעים לב נוגע
אליו כל אחד מתגעגע כמה
ומעליו הלה תמיד זוהרת
אתו תהיה תמיד- איך אפשר אחרת?

בעיר מודיעין צמח לו לב פלאי
לב מגן לב צבעוני
וקיו בו צהב וגם ירק
שמעו יצא רחוק רחוק
וראשו היה אדם נדם
בכסלו תשפ"ד הלב נדם

אל הקרב הלא חיוכו הרחב
איתי ולבו הענק ללא כחל ושרק
חיל קשר לוחם בעזה
הנכונות להקרבה לא גזה
מאחור השאיר את גנתו הפורחת
משפחה אוהבת וצומחת

כ"ז בכסלו יום נורא
בלבו של איתי החץ פגע
יד זדים אותו השיגה
אמיץ הלב כרע נפל
שובה הלב צנח חלל

וקול הקשר אז נדם
והדמעות רבו כים
והלה היתה נרעדת
אך איתנה נשארה עומדת

איתי לוחם גבור חידה
על חזו נשא ציור מפלא
מעשה ידיו של בנו עדו
לב צבעוני ענק תמיד עמו
על מה חשב בנפלו כל אחד ידע
ומאז הפך לאגדה

העף בליל מבט לשמי האין קץ
בהלת הפוכבים תראה לב מנצנץ
חד עין יבחינו באיתות מתעתע
הלה וגיל, אורי ועדו אני מתגעגע.

גירסה של השיר פורסמה באנתולוגיה הנצחה וניצחון הרוח בכתב העת שבילים

"

זהבה נבחרה לקבל את "אות החלוצים" לשנת 2023
מטעם האיגוד הספרדי העולמי

מאה של סודות

רותי בוטידן: בימים אלה יצא לאור ספרה החדש של זהבה חן טוריאלי, חוקרת מרצה ובלוגרית ששמה לעצמה משימה להעלות על נס את סיפורן של הנשים היהודיות בתקופת גירוש ספרד והדורות שלאחר מכן. לאחר מחקר בנכבי השושלת המשפחתית... בשנת 2019 היא הפכה את תוצאות המחקר לספרה הראשון "הנשים של טוראלי", אחרי "הבנקאית מנאפולי", ספרה השני וספר הילדים "אגדה ספרדית" יצא כעת לאור "מאה של סודות", הספר הזה הוא רומן היסטורי מרתק, המגולל סיפורו של בית חוה עתיק בכפר נידח בהרי פורטוגל, האוצר בתוכו את סיפורה של משפחת אנוסים מגורשי ספרד ששימרה את מנהגיה היהודיים, גם בתוך סביבה נוצרית קתולית, קפדנית.

בספר מתוארת שושלת של נשים חזקות ובהן לינדה המרפאה ונכדתה מירנדולה, נשים הדואגות לחוסן בני משפחתן וקהילתן. הן נאמנות לבני משפחתן ולאהוביהן, עומדות למבחן בצל מלחמות עולם והדיקטטורה בפורטוגל והן שומרות באומץ על חברות, על נאמנות, על נדיבות ועל מסירות.

וכך כתבה זהבה בפייסבוק על שבוע הספר

מאז ומתמיד, שבוע הספר העברי היה עבורי אירוע מכונן. כילדה וכנערה הגעתי כל שנה (בארבעה אוטובוסים) מאשקלון ליריד הספר בשדרות ח"ן ובכיכר מלכי ישראל (כיכר רבין), להצטייד בספרים חדשים שעדיין לא הגיעו לספריה ולחנויות, לפגוש אולי ליד דוכן הוצאה לאור איזה סופר או סופרת שהערצתי, ולזכות בחתימה על הספר שרכשתי (פעם היה ערך תרבותי לחתימות הסופרים והסופרות). עם השנים מצאתי את עצמי מעברו השני של הדוכן, נענת לבקשת הקוראים והקוראות לחתום על הספרים שרכשו. בקשה שעדיין מביכה אותי, מתקשה עדיין לקבל את התואר סופרת גם אחרי חמישה כותרים שזכו לפירגון רב ממבקרי ספרות. ההתרגשות מחודש הספר העברי עדיין קיימת ובעיקר מתרגשת מעושרה האדיר של היצירה העברית בכל תחום ונושא, ומחברות וחברים כל כך כישרוניים שהכרתי במסע הכתיבה שלי ואשר אני אוהבת ומעריכה את יצירותיהם,

מאז השביעי באוקטובר ההתרגשות שלי מהולה בעצב גדול ובהתלבטות גדולה, אם יש לי בכלל זכות לשווק ולהפיץ את ספריי העוסקים בתקופות רחוקות של העם היהודי, כאשר החברה שלנו עדיין מדממת. ספרו של אלי שרעבי "חטוף" שיצא לאור החודש, משקף את המציאות הבלתי נסבלת בה אנחנו חיים, בה שורדים בקושי החטופים שנחטפו מביתם מתוך שטחה הריבוני של מדינת ישראל, את הדאגה האינסופית של משפחותיהם ושל המעגלים הרחבים שמקיפים אותם מכל גווני החברה הישראלית ובעיקר את הדילמות המוסריות איתם מתמודדים בני אדם הנמצאים במצוקה גדולה. אלי שרעבי איבד את כל שהיה חשוב לו ולמרות זאת הוא בחר בחיים ובעשייה.

באופטימיות שלו, הוא מגדלור של תקווה לימים טובים יותר, לגבי העתיד ולגבי היכולות שלנו כחברה להתגבר על כל המכשולים ולהבריא את הצלקות שנצרכו בנו ולצמוח מחדש.

האופטימיות של שרעבי מדבקת ואולי זה מה ששכנע אותי להשתתף לבסוף באירועי החודש העברי ולהציג את ספריי העוסקים אמנם בתקופות רחוקות וכואבות של העם היהודי אולם יש בהם אלמנטים רבים אקטואליים ומשדרים תקווה גדולה.

זהבה חן-טוריאלי

אם אוכל לעצור לב אחד מלהישר

אמילי דיקנסון

אם אוכל למנוע מלב אחד להישר
אז לא חייתי לשוא
אם אוכל להקל לאחד את הכאב,
או להרגיע כאב אחד,
או לעזור לאדום חזה מעולף אחד
לחזור לקן שלו,
אזי לא חייתי לשוא.

{תרגום לא רשמי אירית פריימן}

נועד לצרכים חברתיים. לא להפיץ ולא להעתיק

אם זה לא שהצלנו אותו מטיל, כי לשמחתנו לא נפל
דבר באזורינו. בכל זאת, כשלפני כמה שבועות,
שמענו את האזעקה, וקראנו לאיש שטאטא באותו
הזמן את הרחוב מחוץ לביתנו להצטרף אלינו לממ"ד,
הרגשתי שהקלנו עליו. הקלנו ולו לעשר דקות את
החרדה שלו מפגיעה ממשית. אבל, יותר מכך הקלנו
ולו במעט, את הכאב שהוא בטח חווה מהיחס אליו
כשונה מאתנו, שונה מכל תושבי היישוב שלי.

נזכרתי בשירה החומל של אמילי דיקנסון.
חשבתי על כך שאפשרות אמיתית ויומיומית
של הצלת חיים פיזיים או רגשיים,
לא מזדמנת לרבות מאתנו.

הבנתי שלא בהכרח צריך לפעול באופן סיכוני או נועז,
כדי להקל על מישהי אחרת את הכאב שלה
כדי לחוש את הכאב של האחרת,
כדי לתת למישהי אחרת, ולו לרגע קט,
תחושה שאנחנו רואות אותה.

אמנם לא תמיד נוכל ממש למנוע מהלב להישר,
לא נוכל לעצור לגמרי את הכאב,
אבל נדמה שמספיק אם נצליח,
באופן זעיר וזמני ביותר,
להעניק לאחרות ואחרים,
חיוך, מילה טובה או אפילו רק מבט מעיניים טובות,
כדי שנוכל לדעת כפי שאמרה דיקנסון,
שחינו לא היו לשווא.

חודש טוב ככל שניתן,

אירית – מנחת סדנאות כתיבה להתבוננות
והתפתחות אישית.

דוד וגלית

נאלי פקסהסקי הרשף

בעיר רמת גן, בככר קטנה,
לא הרחק מבנין המשטרה,
נצב לו פסל בן עשרות שנים
של שני אריות נלחמים ומתגוששים.

שניהם נמצאים בעצומו של מאבק,
האחד קטן וצעיר, השני גדול וחזק.
הפסל נוצר כדי להמחיש
את העמות המתמשך והמתיש
בין הישוב היהודי הצעיר
למנדט הבריטי החזק והאדיר.

כשהייתי ילדה רכה בשנים,
הסבירו לי כי למרות גדל הפערים,
לא תמיד הממד קובע,
צריך גם תושיה, חכמה ואמץ -
כל ילד קטן זאת יודע.

ואם במקרה שכח מה למד,
תספרו לו את ספור דוד וגלית.

מלחמת 12 הימים 24-13 יוני 2025 בעין חייכנית

בְּלִילָה / איציק רייכר ©

גְּדוּדֵי לִילָה
מְמַטָּה לְמַחְסָה
חוֹזֵר עֲלִילָה
מְאַיִם מַעֲשֶׂה
צְלִילֵי הַהֲתַרְעָה
לְגְּדוּדֵי הַשְׁכָּמָה

יונת השלום החדשה

יונת
שלום
2025

זה היה בחודש סיון

ערב שבועות בנאות קדומים 29.5.2025

הפעם לכבוד החג החקלאי - "חג הביכורים", החלטנו לחרוג מן השגרה ולחגוג את החג עם שבועת המינים שהתברכה בהם ארצנו. התכנסנו ב"נאות קדומים" בגן שבועת המינים. גן של קבוצת צמחים ייחודית המזמנת מחשבה ודין על הקשר שלה לספירת העומר.

צילומים:
יוסי וונש
ירדנה וארי
פיינמסר
נעמי סיון

במהלך הסיור שמענו את סיפורה המרתקים של *שרה'לה*, ובסופו היא הביאה זווית מסקרנת ולא מוכרת על שבועת המינים והקשר שלהם לשולחן השבת שאנו עורכים היום בדגן, תירוש ויצהר. לאחר הסיור התכנסנו סביב שולחן גדול, אכלנו ארוחה פרי ידינו ושרנו בצוותא עם *איתן* שירים של חג השבועות.

בגלל כל הגבינות שאכלתי עברתי לילה חלומי ודמיינתי שיש לי קוטג' משלי ושאני נפוליאון שעושה סקי עם בולגרית בין עצי אשל לצלילי מוזיקה של רוקפור. בסוף התנגשתי בעמוד ואושפזתי בבית חולים העמק... סיכויי החלמה: 9 אחוז...

ג' סיון קבלת שבת 30.05.2025

אייל ישפה: נפגשנו לקבלת שבת באולם במכבים. איתן לא יכול היה להגיע. יוסי התגייס לעזרה והוביל בגאון את השירה. שוחחנו על פרשת במדבר ועל ייחודיות המפקד שמוזכר בה. מפקד בו כל אחד מצוין בשמו ובשיוכו המשפחתי. עד כמה חשוב לתת לכל אדם תחושת משמעות ושייכות. שרנו כמה משירי איציק מאנגר לציון 124 שנים להולדתו.

סיון קבלת שבת 13.06.2025

אייל ישפה: התעוררנו ביום שישי ה-13 ליוני למציאות חדשה ולא מוכרת. מלחמה עם איראן. הנחיות פיקוד העורף לא אפשרו לנו לערוך את קבלת השבת באולם במכבים. החלטנו לא לוותר ולקיים את קבלת השבת בזום. שוחחנו על פרשת בהעלותך, בה מוזכר פסח שני שמאפשר לכל מי שהיה טמא או שהיה בדרכים בתאריך המקורי, לחגוג את פסח חודש בדיוק מאוחר יותר. שוחחנו על חשיבותה של הזדמנות שנייה, תוך שיתוף של דוגמאות מחיינו שלנו.

סיון קבלת שבת 6.06.2025

אייל ישפה: קבלת השבת נערכה כהרגלנו באולם במכבים. הפעם שוחחנו על פרשת נשא ועל תופעת הנזירות המוזכרת בה. הדרשה עסקה בבחירה של אנשים לפרוש במידה כזו או אחרת מחיי העולם הזה, למען מטרה רוחנית או אחרת. כולנו עוברים בשלבים שונים בחיינו תהליכי שינוי, בהם אנחנו בוחרים למה להקדיש את זמננו ומרצנו, ועל מה לוותר. שאלנו את עצמנו האם יש תחום בחיינו, בעבר או בהווה, שבו הרגשנו צורך 'לפרוש' או לוותר על משהו מסוים על מנת להשיג מטרה עמוקה יותר.

גם זה היה בחודש סיון

הרצאה 19.6.2025

קהילת רעים
קהילה חילונית במבנים רעים

הרצאות בקהילת רעים
המרצה: דר' רותם וייצמן

הנושא: "בינה אתיקה ומשמעות
דיאלוג בין אדם ומכונה."

לאור המצב, המפגש יתקיים בזום.
ביום חמישי ה 19.6.25
בשעה 20:30 סיום משוער 21:30.
מצורף הקישור לזום.

א' תמוז קבלת שבת 27.06.2025

קהילת רעים
קהילה חילונית במבנים רעים

קהילת רעים מזמינה
לקבלת שבת

יום שישי בשעה 17:00
במועדון עמותת מכבים
במתחם ועד הרובע
רחוב ישראל פלד 100, מכבים
סיום משוער 18:00

תזמנות ומוזיקה לחגיגת בחולצה לבנה

דמי השתתפות: 20 ש"ח למשתתף / כלול בדמי החבר השנתיים

יונתן אלטר: פרשת קורח. למה הוא מרד במשה?
האם גם אנחנו מרגישים לפעמים צורך למרוד
במנהיג? למה?

לקראת חג הקהילה בו נציין 10 שנים
לפעילותינו (17-18/10) אשמח שנקים יחד
צוות שיתכנן ויוביל את הפעילות.
מי שמעוניין/ת להצטרף. יפנה אל אייל.

סיון קבלת שבת 20.06.2025

קהילת רעים
קהילה חילונית במבנים רעים

קהילת רעים מזמינה
לקבלת שבת

יום שישי בשעה 17:00
במועדון עמותת מכבים
במתחם ועד הרובע
רחוב ישראל פלד 100, מכבים
סיום משוער 18:00

תזמנות ומוזיקה לחגיגת בחולצה לבנה

דמי השתתפות: 20 ש"ח למשתתף / כלול בדמי החבר השנתיים

אייל ישפה: גם בשישי זה לא יכולנו להתכנס פיזית.
מזל שיש זום... שוחחנו על המרגלים ועל אומץ
חברתי. בקריאה חילונית הומניסטית של הטקסט
ניכר שהמרגלים היו אמיצים בכך שאמרו את האמת
שלהם מתוך הכרת השבטים אותם הם מייצגים
והכרת הקשיים הצפויים בכיבוש הארץ. למעשה,
ראינו שגם אלוהים מסכים איתם ולראייה הוא שולח
את עם ישראל ל40 שנים במדבר כדי שכל דור

